

Täysistunto

Tiistai 6.11.2018 klo 14.00—17.11

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 218/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 5. asiakohtaan.

Keskustelu

16.03 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Tässä ehdotuksessa on kyse aggressiiviseen verosuunnitteluun ja veronkiertoon puuttumisesta niin kutsutulla väliyhteisölainsäädännöllä. On ikävä kyllä kuvaavaa, että ministeri Orpo ei ole esittelemässä tätä kuten muitakaan veronkiertodirektiivin osia, kuten korkovähennysrajoitusta, johon Sipilä ja Orpo ovat palauttamassa niitä porsaanreikiä, jotka Orpon oma ministeriö oli jo poistanut.

Tämänhetkinen hallitus ei ole kiinnostunut veronkierron vastaisesta työstä, toisin kuin muu Eurooppa, joka on aktivoitunut ja saanut aikaan ennennäkemättömän laajaa ja tehokasta lainsäädäntöä. Ikävä kyllä Suomi nykyään pyrkii osaltaan sitä vesittämään, ja kansainvälisestä edelläkävijästä on tullut perässähihtäjä. Nämä ovat kovia sanoja, mutta nyt esitän perusteluja ja evästen valtiovarainvaliokuntaa.

Tämä laki siis osana EU:n veronkiertodirektiiviä on niin sanottu pöytälaatikkoyhtiölaki. Väliyhteisölailla puututaan matalan verotuksen maihin rekisteröityjen pöytälaatikkoyhtiöiden käyttöön verosuunnittelussa. Sen soveltuessa verotetaan ulkomaalaisen pöytälaatikkoyhtiön tai väliyhteisön voitto Suomessa, jolloin verovälttely ei tuota mitään hyötyä. Se koskee eräissä tilanteissa myös sellaisia yhtiöitä, joilla on liiketoimintaa matalan verotuksen maassa. Väliyhteisöä verotetaan yleensä Suomen 20 prosentin yhteisöverokannalla, ja mahdollinen matalan verotuksen maassa maksettu vero hyvitetään Suomessa, jolloin sitten kaksinkertaista verotusta ei synny.

Suomen väliyhteisölaki on ollut voimassa vuodesta 95, ja on selvää, että siinä on eräitä aukkoja, joiden vuoksi se ei täysin estä pöytälaatikkoyhtiöiden käyttöä verovälttelyssä. Vuonna 2006 tehty veronkiertodirektiivi edellyttää Suomea muuttamaan väliyhteisölainsäädäntöään eräiltä osin. No nyt 12 vuotta myöhemminkään hallituksen esitys ei kuiten-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

kaan käytännössä muuta nykytilannetta. Olennaiset porsaanreiät jäävät voimaan, sentään uusia ei avata. Tältä osin hallituksen esitys tälläkin kertaa on heikompi kuin valtiovarainministeriön ensimmäinen lakiluonnos, jossa eräitä aukkoja oli hiukan saatu umpeen. Epäilemättä elinkeinoelämän painostus on nyt näissä molemmissa veronkiertodirektiivin osissa, ikävä kyllä, tuottanut tulosta. SDP:hän on ehdottanut ohjelmissaan väliyhteisölakiin eräitä tiukennuksia, jotka poistaisivat sen keskeiset ongelmat — esittelen niitä tuossa hetken päästä.

Olennaisin väliyhteisölain ongelmahan on se, että se ei käytännössä sovellu matalan verotuksen Eta-valtioihin rekisteröityihin yhteisöihin. Se johtuu kahdesta syystä. Ensiksi, väliyhteisölaki voi soveltua vain, jos väliyhteisö on saanut rekisteröintivaltiossaan niin kutsuttuja erityisiä veronhuojennuksia. Matala verotus ei itsessään ole erityinen verohuojennus, mikä estää lain soveltumista esimerkiksi Viroon rekisteröityihin sijoitusyhtiöihin. Toiseksi, väliyhteisölaki soveltuu Eta-yhtiöihin vain, jos niillä ei ole tosiasiallista toimintaa kyseisessä maassa. Verotuskäytännössä on katsottu, että hyvin vähäinen toiminta, esimerkiksi yksi työntekijä, voi estää tämän lain soveltumisen. Jopa kymmenien miljoonien veroedun voi siis saada, ja esimerkiksi Stora Ensohan säästi — edeltävistä syistä — vuosina 2005—2010 noin 50 miljoonaa euroa veroja näyttämällä sellukaupan voittonsa hollantilaisessa tytäryhtiössä, jossa tänä aikana työskenteli milloin nolla, milloin kaksi työntekijää. Selluhan ei tietenkään koskaan käynytkään Hollannissa.

Erityisiä veronhuojennuksia koskeva poikkeus poistuisi laista, jolloin laki voisi soveltua kaikkiin matalan verotuksen väliyhtiöihin riippumatta siitä, mistä matala verotus johtuu. Sen sijaan jälkimmäinen ongelma jäisi ennalleen, ja tosiasiallista toimintaa koskevan poikkeuksen soveltumista laajennettaisiin myös Eta-alueen ulkopuolelle. Lakiluonnoksessa sentään edellytettiin ”merkittävää” toimintaa toisessa valtiossa, joka nyt olisi voinut tiukentaa sääntelyä, mutta tämäkin oli sitten liikaa erälle etupiireille.

Tämän lisäksi lakiesityksessä on seuraavia muutoksia: 1) Pöytälaatikoyhtiö voisi olla väliyhteisö, kun suomalaisten määräysvalta on 25 prosenttia — tällä hetkellä 50 prosenttia. Tämä on veronkierron torjunnan kannalta perusteltu muutos, mutta sen käytännön merkitys on suhteellisen pieni. 2) Lain niin kutsuttua toimialapoikkeusta muutettiin hiukan ja samalla laajennettiin sen soveltumista yleisemmin palvelutoimintaan. Tällä hetkellä se soveltuu muun muassa laivanvarustusyhtiöihin, jotka ovatkin hyödyntäneet aukkoa rekisteröimällä aluksia verokeitaksiin. Toimialapoikkeuksen laajentuminen voi mahdollistaa verovälttelyä eräissä tilanteissa, ei senkään merkitys liene mikään valtavan suuri.

Lopuksi, arvoisa puhemies, huomautan, että sosiaalidemokraatit ovat pitäneet aggressiivisen verosuunnittelun torjuntaa esillä monissa yhteyksissä. Myös kansainvälisen veronkierron vastaiseen ohjelmaamme ja vero-ohjelmaamme sisältyy erityisesti väliyhteisölakia koskevia kirjauksia, joita voi nostaa esiin. Väliyhteisölaki on erityisen toimiva laki, sillä se torjuu tehokkaasti verokilpailua ja estää investointeja matalan verotuksen maihin. Sen loiventamista ei siis voi perustella sillä, että tuettaisiin investointeja Suomeen. Päinvastoin löysä väliyhteisölaki kannustaa sijoittamaan muualle kuin Suomeen.

Vero-ohjelman kirjauksista mainitsen ehkä tässä yhteydessä vain neljä: 1) Suomen nykyisen lain puutteet voidaan poistaa, kun direktiivi toimeenpannaan, jolloin se täytyy tehdä Suomen nykylainsäädännön pohjalta eikä supistaa lain soveltamisalaa. Tämä onneksi on toteutumassa. 2) Sen sijaan väliyhteisölakia tulee täsmentää niin, että matalasti verotettujen väliyhteisöjen tulojen verottaminen on mahdollista myös Eta-alueen yhteisöihin, kun väliyhteisön tulot eivät tosiasiallisesti kerry sen rekisteröintivaltioista. Tällainen muutos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

tarvittaisiin. 3) Väliyhteisölain tulee koskea kaikkia matalasti verotettuja tuloja riippumatta toimialasta tai siitä, minkätyyppisistä säännöksistä matala verotus johtuu. 4) Väliyhteisölain tulisi soveltua yhteisöihin, joiden verotus on alempi kuin 75 prosenttia Suomen verosta. Nykyisinhän sääntö on 50 prosenttia.

Näiden lisäksi on erittäin tärkeää muistaa se yksi lakialoite, jonka olen tässä pöytäkirjassa aiemmin esittänyt. Viittaan siihen aivan lopuksi vain lyhyesti: Lakialoite 8/2018 laajentaisi ulkomailla rekisteröityjen yhteisöjen verovelvollisuutta Suomessa tuloverolaissa siten, että ne ovat Suomessa yleisesti verovelvollisia silloin, kun niitä tosiasiallisesti johdetaan Suomesta. Myös VM:n asiantuntijatyöryhmä on ehdottanut asiaa aikanaan. Silloin kiinnitettäisiin huomiota siihen, missä olisi tämän toiminnan virtuaalinen toimipaikka, ja tällä on suuri merkitys myös jatkossa digitaalista verotusta uudistettaessa.

16.10 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Käytännössä väliyhteisö tarkoittaa tässä yhteydessä pöytälaatikko- tai holding-yhtiötä. Kyseessä on tärkeä laki ja mahdollisesti taas yksi menetetty mahdollisuus suitsia verovälttelyä ja aggressiivista verosuunnittelua. Väliyhteisösääntelyllä voidaan, jos se tehokkaasti toteutetaan, puuttua aggressiiviseen verosuunnitteluun sekä hillitä valtioiden välistä verokilpailua. Suomen tämänhetkinen väliyhteisölaki sisältää aukkoja ja uudistusta todella kaivataan. Myönteistä hallituksen esityksessä on, että se poistaa erityistä verohuojennusta koskevan poikkeuksen. Hyvää on myös se, että lakia voidaan soveltaa, jos suomalainen määräysvalta väliyhteisössä on vähintään 25 prosenttia, kun nykyisin rajana on 50 prosenttia. Toisaalta hallituksen esitys sisältää puutteita, aivan kuten edustaja Harakka äsken hyvin kuvaili. Hallituksen esitystä on myös oleellisesti heikennetty alkuperäisestä hallituksen esitysluonnoksesta, ja se on suuri pettymys. Vielä lakiluonnoksessa edellytettiin, että toiminta eli sijoittautuminen toisessa valtiossa on merkittävää, jotta laki ei soveltuisi, mutta nyt tämä kirjaus on poistettu. Eli tilanne säilyisi entisenlaisena, nykyisenlaisena eli huonona.

Myös haitallista verokilpailua ruokkivaa, Eta-maiden ulkopuolella sijaitseviin tytäryhtiöihin sovellettavaa tomialapoikkeusta, on laajennettu oleellisesti. Esityksen mukaan esimerkiksi teollisuus, laivanvarustus ja myös monet muut palvelut olisivat soveltamisen ulkopuolella. Käytännössä loivennukset saattavat johtaa siihen, että laki on tulevaisuudessaakin yhtä aukkoinen ja tehoton kuin tähän asti. EU- ja Eta-alueella sijaitsevia ulkomaisia yhteisöä koskeva poikkeus mahdollistaa taloudelliseksi toiminnaksi määriteltävän hyvinkin keinotekoisia järjestelyitä. Lakiesitys on siis joiltain osin hieman eteenpäinmenoa, mutta ei läheskään riittävästi.

Jos ministeri olisi täällä paikalla — mitä hän ei valitettavasti ole, vaikka kyseessä on merkittävä laki — niin kysyisin häneltä: Miksi? Miksi ihmeessä lakiesitys on tällä tavalla vesitetty alkuperäisestä luonnoksesta? Toivottavasti saamme tähän jossain vaiheessa vielä vastauksen, mutta ainakin toivon, että valiokuntatyössä tätä asiaa käsitellään erittäin huolellisesti, sillä aggressiivisen verosuunnittelun ja haitallisen verokilpailun torjumisen tulee olla kansallinen prioriteetti niin tässä kansallisessa lainsäädännössä kuin Suomen EU-vaikeuttamistyössä ja kansainvälisessä vaikuttamistyössä. Valitettavasti näin ei Sipilän hallituksen aikana tunnu olevan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.